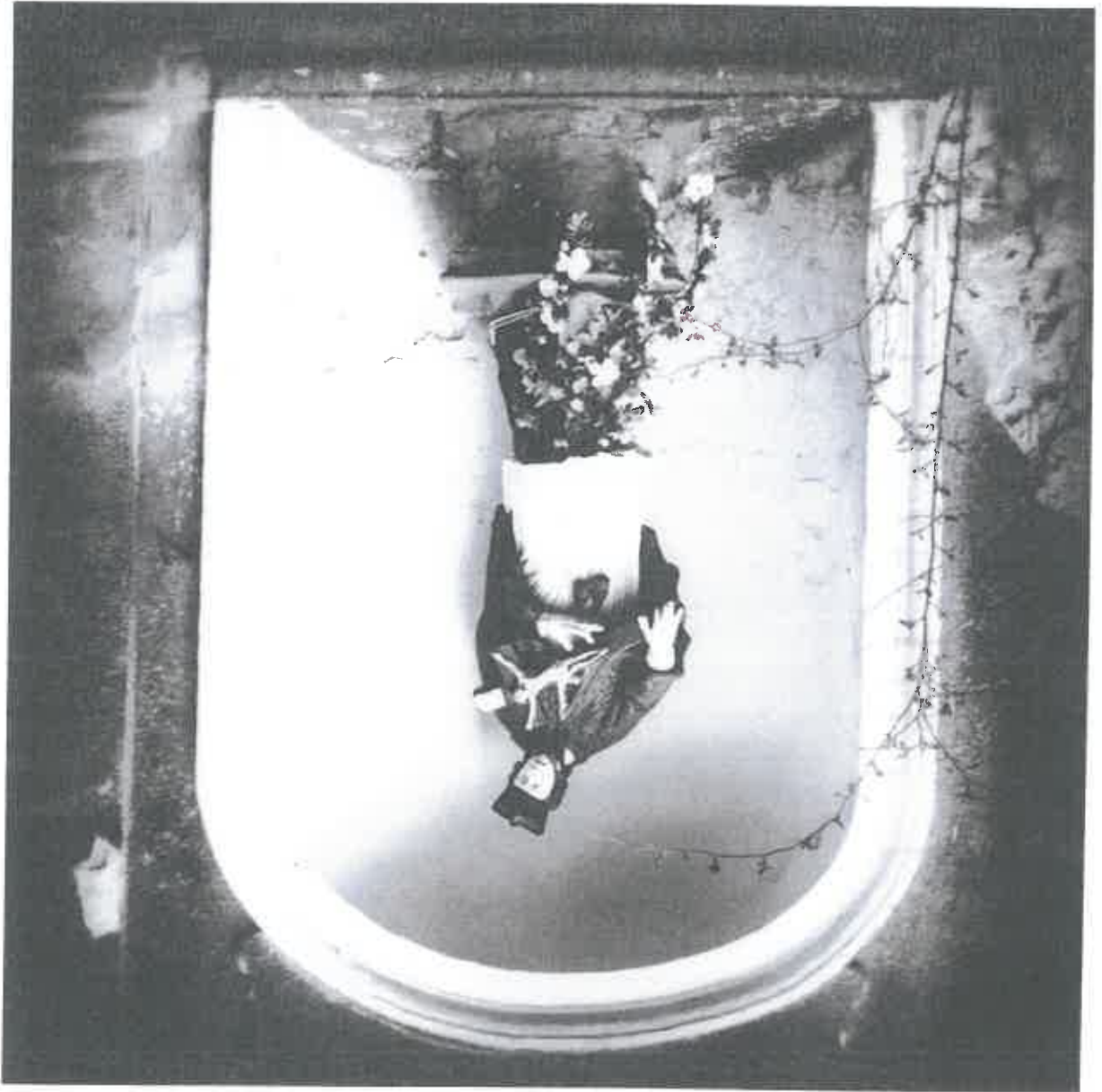

DOROTA GRYZEWSKA
KONSERWACJA ZABYTKÓW
S.I.Ż. I N.A., ul. Bogrodowa 5
43-610 SKOTARCZE
REGON: 140225288, NIP: 956-170-24-48

(GMINA GŁUCHOLAZY, POWIAT NYSKI, WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE)

FIGURA ŚW. JANA NEPOMUCENA Z ELEWACJI PALACU W NOWYM ŚWIĘTOWIE

PROGRAM PRAC
KONSERWATORSKICH

1. OPIS OBIEKTU..... 2

1.1. HISTORIA..... 2

2.2. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZENI..... 3

2. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH..... 4

3. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA..... 6

Spis ilustracji (rycin i zdjęć)

Ryc. 1. Widok elewacji z figurą na pocz. XX w. 6

Ryc. 2. Widok elewacji z figurą na pocz. XX w. 6

Fot. 1. Widok ogólny niszy z figurą św. Jana (z przodu) 7

Fot. 2. Widok ogólny niszy z figurą św. Jana (z boku) 8

Fot. 3. Górna część figury 9

Fot. 4. Figura – część z krzyżem 9

Fot. 5. Głowa św. Jana 10

Fot. 6. Głowa Chrystusa 10

Fot. 7. Ubytek w postumencie 11

Fot. 8. Gruba warstwa przemalowań olejnych na kamieniu 11

Fot. 9. Odkrywka – widoczne przemalowania olejne 12

Fot. 10. Odkrywka – widoczne przemalowania olejne 12

1.1. HISTORIA

Źródło: Damian Dąbrowski, 2010, <https://www.palacessaska.pl>

Nowy Świątów pojawia się po raz pierwszy w źródłach historycznych w 1300 r. po nazwą Swetow thewtonicalis. O starszej metryce miejscowości świadczą jednak pochodzący z drugiej połowy XIII w. kościół parafialny p.w. Chrystusa Króla (dawniej św. Matgorzaty). Świątynię wielokrotnie przebudowywano i rozbudowywano, między innymi w 1719 r. dobudowano wieżę, a w 1937 r. wzniesiono nowy korpus.

Na temat witaszcielei Nowego Świątowa zachowało się bardzo mało informacji. W 1664 r. miejscowość należała do rodu Duchze. Po śmierci Jana Pawła Duchze, ostatniego męskiego przedstawiciela rodziny, jego córka Sabina Jadwiga wniosła majątek w wianie pułkownikowi Franciszkowi Józefowi von Maubeuqe. W rękach rodziny von Maubeuqe dobra pozostały do 1945 r. W 1937 roku posiadłość należała do Rosemarie, Hansa Helmutha i Petera Bonifatiusa von Maubeuqe. Funkcję kuratora pełnił Helmuth von Maubeuqe. Wtęści liczyli 226ha.

Około 1800 r. w Nowym Świątowie zbudowano barokowy pałac. Budynek przebudowywano w czasach późniejszych. Po upaństwowieniu majątku po drugiej wojnie światowej urządzono w nim mieszkania dla pracowników PGR. Dzisiaj również pałac pełni funkcję wielorodzinnego domu, stąd można go zwiędzac tylko z zewnątrz. Pałac murywany z cegły, potynkowany, wzniesiony na planie prostokąta, dwukondygnacyjny, z mieszkalnym poddaszem, nakryty dachem mansardowym z lukarnami. Fasada dziedzięcioosiowa z centralnym poziomym trzosiowym ryzalitem, mieszczącym główne wejście do budynku. Na osi elewacji ogrodowej wnęka z figura św. Jana Nepomucena. Przy jednej z bocznych elewacji ganek o zamurowanych arkadach. Elewacje zachowały pozostałości dawnych podziatów i detali architektonicznych: wydajny gzyms wieńczący, uproszczone pilastry, uszate obramienia otworów okiennych, międzykondygnacyjnymi płycinami zdobnymi gładkami, nad głównym wejściem kartusze herbowe rodów von Maubeuqe i von Raczek. Kartusze te powstały po 1881 r., kiedy to Richard von Maubeuqe poślubił Marię von Raczek z Przyszowic. Być może w tym czasie miała miejsce przebudowa rezydencji. Układ wnętrza dwutraktowy, ze sklepioną kolebkowo klatką schodową na osi. W otoczeniu pałacu pozostałości dawnego parku. Dawniej znajdowało się w nim sztuczne jezioro z wyspą, do dzisiaj nie zachowane.

Pałac w Nowym Świątowie wpisano do rejestru zabytków sztuki (decyzja dwór), nr rej.: 1962/72 z 28.10.1972 r. Za zabytek uznano również wspomniany wyżej kościół parafialny, nr rej.: 1115/66 z 05.02.1966 r.

2.2. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEN

Całość ustawiona we wnęce, w ścianie pałacu.

Wnęka tynkowana, z profilowanym obramieniem. Obecnie pokryta wtórnymi warstwami zapraw i farb. Stan warstw pierwotnych nieznanym, warstwy wtórne miejscowo odsposone i zruszone. Na tynkach widoczne pęknięcia i ubytki.

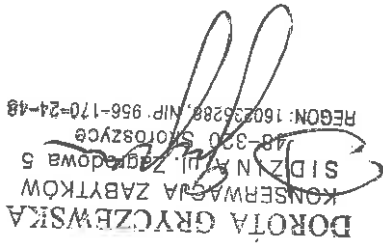
Postument ceglany, pokryty zaprawą. Pierwotnie w zaprawie wprowadzone profilowanie dolnej części. Obecnie całość, podobnie jak wnęka, pokrywa wtórne zaprawy i farby, w tym olejne. Zarówno farby, jak i zaprawy ulegają zruszczeniom i odsposieniom. Ubytki naprawiane w przeszłości niezgodnie ze sztuką konserwatorską. Obecnie nieudolne próby rekonstrukcji pokryte farbą olejną. W bocznej ścianie postumentu duży ubytek mechaniczny wygładzający na celową dewastację. Być może ktoś próbował sprawdzić, czy pod figurą nie ma skrytki.

Figura stoi na profilowanej płycie. Całość prawdopodobnie z piaskowca. Podczas oględzin wykonano dwie niewielkie odkrywki w celu sprawdzenia, z jakiego kamienia wykonano pomnik, jednak stan zachowania, a w szczególności twarde i trudne do usunięcia wtórne przemalowania, uniemożliwiają prawidłowe rozpoznanie. Jednak sposób trzeźwienia oczu wskazuje jednak na piaskowiec.

Figura świętego Jana ma klasyczny, często spotykany kształt (poza, ubiór i atrybuty). Elementy kamienne pokryte wieloma warstwami przemalowań. Wiele z tych warstw to farby olejne. Odstonięty podczas oględzin fragment ujawnił mocno przeolejony powierzchnię kamienia.

Nimb żelazny, mocno zniszczony. Powierzchnię metalu, z którego wykonano aureole, pokrywa gruba warstwa nawarstwień. Obecnie element ten jest przechowywany przez mieszkańców pałacu.

1. Wykonanie badań stratygraficznych wszystkich elementów:
 - tynków i profili z zaprawy (wnęka),
 - figury z postumentem,
 - metalowego nimbu.
2. Demontaż figury.
3. Wstępna dezynfekcja całego obiektu.
4. Usunięcie wtórnych przemalowań ze wszystkich elementów:
 - tynków i profili z zaprawy (wnęka),
 - figury z postumentem.
5. Ewentualne usunięcie wtórnych uzupełnień oraz zapraw z powierzchni kamienia. W przypadku niszy należy usunąć uzupełnienia fałszywce pierwotny kształt wnęki oraz wszystkie zaprawy cementowe.
6. Klejenie pęknięć elementów kamiennych wraz z podklejaniem złuszczeń.
7. W przypadku elementów kamiennych – ewentualne zabezpieczenie znalezionych relikwii warstw barwnych lub złoczeń metodami:
 - wzmocnienia,
 - podklejania.
8. W przypadku tynkowanej niszy należy zabezpieczyć wszystkie odkryte podczas poprzednich etapów relikwii pierwotnych zapraw i warstw malarskich metodami:
 - wzmocnienia,
 - podklejania.
9. Z kamiennych elementów podstawy oraz z figury należy usunąć nawarstwienia powierzchniowe. Dopuszcza się:
 - oczyszczanie chemiczne, np. związkami kwasu fluorowodorowego,
 - doczyszczanie metodą strumieniowo-ścierną pod warunkiem zastosowania odpowiednich urządzeń (np. BIX), odpowiednich kruszyw (dobranych na podstawie prób) oraz należytej ostrożności podczas wykonywania zabiegu.
10. Usunięcie nawarstwień korozyjnych z metalowego nimbu metodami chemicznymi lub metodą strumieniowo-ścierną, ze wszystkimi zastrzeżeniami opisanymi w punkcie 7 dotyczącym doczyszczania kamieni.
11. Usunięcie oleju z przypowierzchniowych warstw elementów kamiennych metodą zmydlenia i ekstrakcji produktów do ośrodków celulozowych.
12. Usunięcie pian z kamienia metodami chemicznymi. Metodę dobrą do rodzaju piany (np. utlenianie zaplamień pochodzenia organicznego).

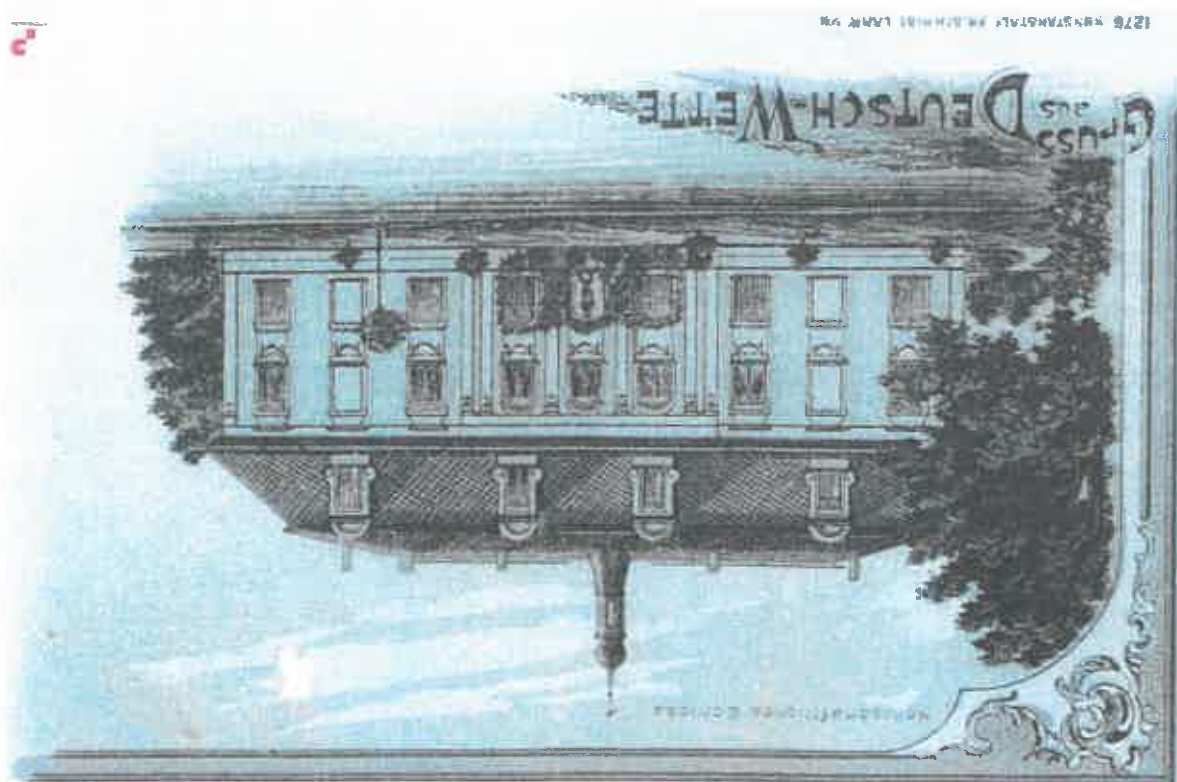
13. Odsolenie elementów kamiennych.
14. Wzmocnienie osłabionych miejsc w kamieniu preparatem krzemooorganicznym.
15. Uzupelnienie ubytków w kamieniu masami mineralnymi imitującymi naturalny kamień.
16. Strukturalna hydrofobizacja elementów kamiennych preparatem krzemooorganicznym.
17. Uzupelnienie ubytków w żelaznym nimbie: - dolutowanie prakujących elementów.
18. Uzupelnienie tynków i profili niszki zaprawami z wapna trasowego.
19. Wykonanie złoceń na nimbie.
20. W przypadku odkrycia reliktyw warstw pierwotnych na kamieniu – wykonać rekonstrukcję (np. złoceń) w zakresie uzgodnionym z Opolskim Wojewódzkim konserwatorem Zabytków.
21. Eventualne scalenie kolorystyczne powierzchni kamienia metodami laserunkowymi w zakresie uzgodnionym z Opolskim Wojewódzkim konserwatorem Zabytków.
22. Malowanie niszy wg kolorystyki uzgodnionej z Opolskim Wojewódzkim konserwatorem Zabytków, na podstawie badań stratygraficznych oraz informacji uzyskanych podczas prowadzenia prac konserwatorskich.
23. Montaż figury.
24. Montaż nimbu.
25. Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej.

Ryc. 2. Widok elewacji z figurą na pocz. XX w.

Fräulein Sophie Heintzen
Schloss Deutschweite,
Imma, Austria

Ryc. 1. Widok elewacji z figurą na pocz. XX w.

Fot. 1. Widok ogólny niszy z figurą św. Jany (z przodu)

Fot. 2. Widok ogólny niszy z figurą św. Jany (z boku)

Fot. 4. Figura – część z krzyżem

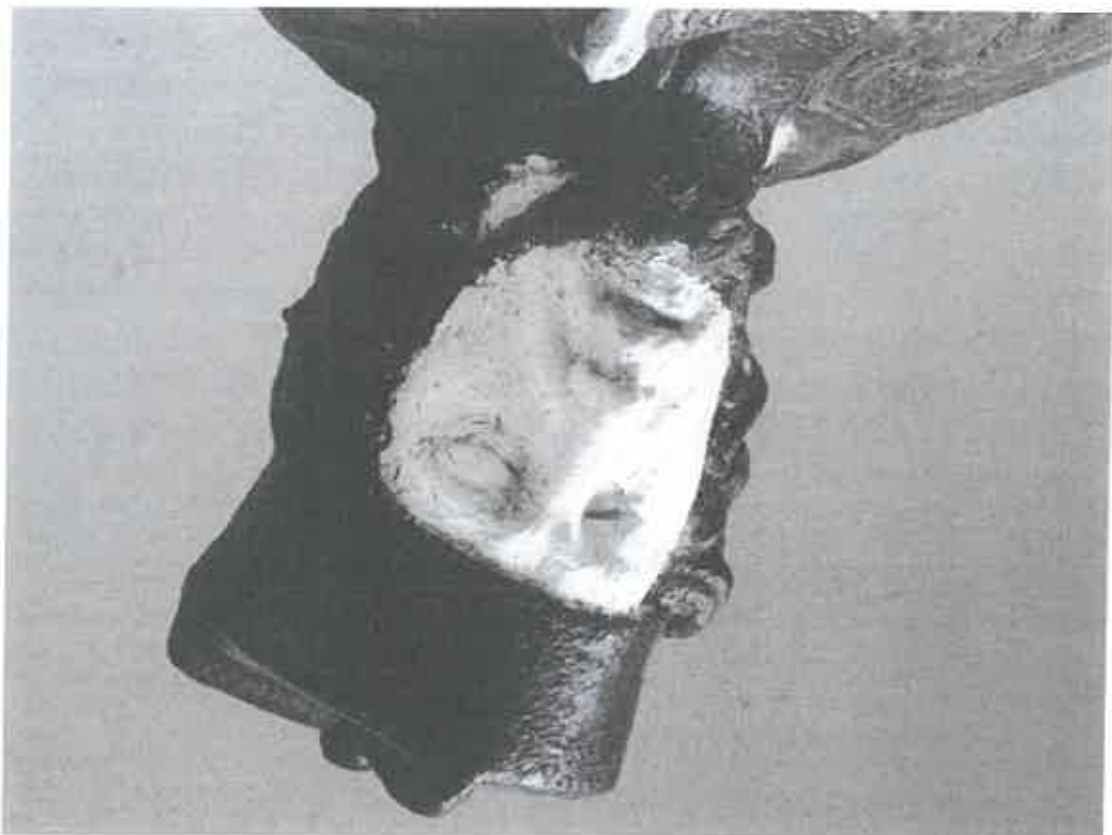
Fot. 3. Górna część figury

Fot. 6. Glowa Chrystusa

Fot. 5. Glowa św. Jana

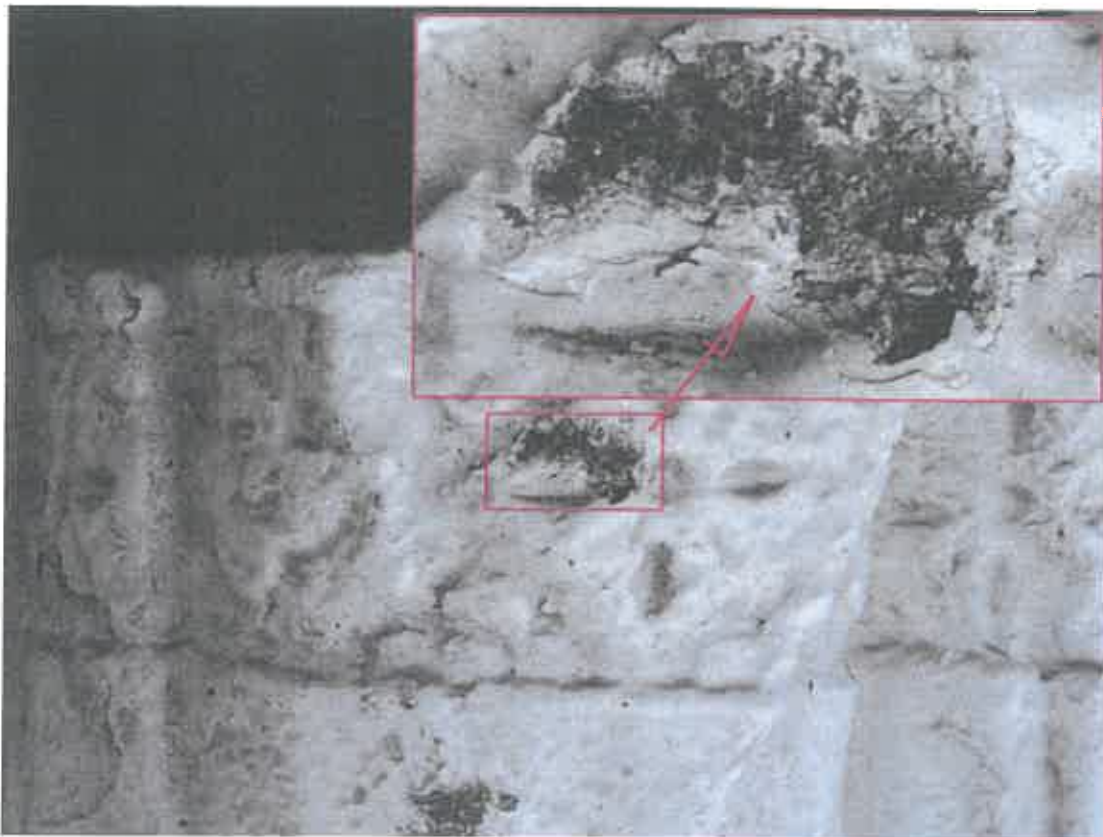
Fot. 8. Gruba warstwa przemalowań olejnych na kamieniu

Fot. 7. Ubitek w postumencie

Fot. 10. Odkrywka – widoczne przemalowania olejne

Fot. 9. Odkrywka – widoczne przemalowania olejne

